

Sūrat al-Rūm

(The Byzantines, Surah of the Romans)

سورة الروم

Sūrah – 30

No of Ayat – 60

English Translation : *Ali Quli Qara'i*

Urdu Translation : *Allamma Zeeshan Haider Jawadi*

Hindi Translation : *Farrukh Khan & Ahmed*

For any errors / comments please write to: rehanL@hotmail.com

Kindly recite Sura E Fatiha for Marhumeen of all those who have worked towards making this small work possible.

Please use the Arabic font “*Attari_Quran_Shipped*” to display correctly. Download font here : <http://www.duas.org/fonts/>

This is a ‘Meccan’ sūrah.

The surah that mentions the defeat of THE BYZANTINES and the divine promise of their forthcoming victory in several years—and in prophesying this, implying martial triumph for the Muslims over their idolatrous adversaries at the same time. The surah is occasioned by the celebration of the idol-worshipping opponents of the prophet at the news of the

Byzantine defeat by the Persians, for they drew an analogy between themselves and the fire-worshipping Persians as defenders of polytheism in opposition to the monotheism of the Muslims and Byzantine Christians.

It derives its name from verse 2 which mentions “Byzantium” (*al-Rūm*).

The surah opens with a reference to the defeat of the Byzantines at the hands of the Persians (613–14 CE) in Syria, and the subsequent victory of

the Byzantines in 624 CE. The surah urges people to reflect on the creation of themselves, the heavens and earth, and all God’s wonders. God’s power to give life to a barren land is repeated as an indication both of His ability to raise the dead and of His mercy to mankind. The disbelievers are warned to believe before it is too late; the Prophet is urged to persevere and to ignore the taunts of the disbelievers.

The Holy Prophet (s.a.w.) said that the reward for reciting this surah is equal to ten times the number of angels between the heavens and the earth who praise Allah (s.w.t.) constantly. It is not advisable to keep this surah as a talisman (written) in the house.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

O' Allāh send Your blessings on Muhammad
and the family of Muhammad.

اے اللہ! رحمت فرم احمد وآل (ع) محمد پر

ऐ अल्लाह मुहम्मद और आले मुहम्मद पर अपनी सलामती रख

allahumma salli `ala muhammadin wa ali muhammadin

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

In the Name of Allāh,
the All-beneficent, the All-merciful.

عظمیم اور دا تھی رحمتوں والے خدا کے نام سے

अल्लाह के नाम से जो बड़ा कृपालु और अत्यन्त दयावान हैं।

bi-smi llāhi r-raḥmāni r-raḥīmi

الْمَلِكُ

Alif, Lām, Mīm.

الْمَلِكُ

अलिफ़。 लाम。 मीम।

a-l-m ('alif lām mīm)

غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾

Byzantium has been vanquished

روم دا لے مغلوب ہو گئے

रूमी निकटवर्ती क्षेत्र में पराभूत हो गए हैं।

ghulibati r-rūmu

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُم مِّنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

{٣}

in a nearby territory, but following their defeat they will
be victors

قریب ترین علاقہ میں لیکن یہ مغلوب ہو جانے کے بعد عنقریب پھر غالب ہو جائیں گے

और वे अपने पराभव के पश्चात शीघ्र ही कुछ वर्षों में प्रभावी हो जाएँगे।

fi 'adnā l-'arḍi wa-hum min ba'di ghalabihim sa-yaghlibūna

فِي بَضْعِ سِنِينَ قَلَّهُ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ
بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾

in a few years. All command belongs to Allah, before and after, and on that day the faithful will rejoice

چند سال کے اندر، اللہ ہی کے لئے اول و آخر ہر زمانہ کا اختیار ہے اور اسی دن صاحبانِ ایمان خوشی منا میں گے

हुक्म तो अल्लाह ही का है पहले भी और उसके बाद भी। और उस दिन ईमानवाले अल्लाह की सहायता से प्रसन्न होंगे।

fī biq'i sinīna li-llāhi l-amru min qablu wa-min ba'du wa-yawma 'idhin yafrāhu l-mu'minūna

بِنَصْرِ اللَّهِ جَيْنَصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

{ ٥ }

at Allah's help. He helps whomever He wishes, and He is the Allmighty, the Allmerciful.

اللہ کی نصرت و امداد کے سہارے کہ وہ جس کی امداد چاہتا ہے کر دیتا ہے اور وہ صاحب ہمدرت بھی ہے اور مہربان بھی ہے

वह जिसकी चाहता है, सहायता करता है। वह अत्यन्त प्रभुत्वशाली, दयावान है

bi-naṣri llāhi yanṣuru man yashā'u wa-huwa I-‘azīzu r-raḥīmu

وَعْدَ اللَّهِ صَلَّى يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
 يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

[This is] a promise of Allah: Allah does not break His promise, but most people do not know.

یہ اللہ کا وعدہ ہے اور اللہ اپنے وعدہ کے خلاف نہیں کرتا ہے مگر لوگوں کی اکثریت اس حقیقت سے بھی بے خبر ہے

यह अल्लाह का वादा है! अल्लाह अपने वादे का उल्लंघन नहीं करता। किन्तु अधिकतर लोग जानते नहीं

wa 'da llāhi lā yūkhlu lāhu wa 'dahū wa-lākinna 'akthara n-nāsi lā ya 'lamūna

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ
 هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾

They know just an outward aspect of the life of the world, but they are oblivious of the Hereafter.

یہ لوگ صرف زندگانی دنیا کے ظاہر کو جانتے ہیں اور آخرت کی طرف سے بالکل غافل ہیں

वे सांसारिक जीवन के केवल वाह्य रूप को जानते हैं। किन्तु आखिरत की ओर से वे बिलकुल असावधान हैं

ya 'lamūna zāhiran mina l-ḥayāti d-dunyā wa-hum 'ani l-'ākhirati hum ghāfilūna

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ قَلَمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٌ مُّسَمٌّ

Have they not reflected in their own souls? Allah did not create the heavens and the earth and whatever is between them except with reason and for a specified term.

کیا ان لوگوں نے اپنے اندر فکر نہیں کی ہے کہ خدا نے آسمان و زمین اور اس کے درمیان کی تمام مخلوقات کو برق ہی پیدا کیا ہے اور ایک معین مدت کے ساتھ

ک्या उन्होंने अपने आप में सोच-विचार नहीं किया? अल्लाह ने आकाशों और धरती को और जो कुछ उनके बीच है सत्य के साथ और एक नियत अवधि ही के लिए पैदा किया है।

*'a-wa-lam yatafakkarū fī 'anfusihim mā khalaqa llāhu s-samāwāti wa-l-'arḍa
wa-mā baynahumā 'illā bi-l-haqiqi wa-'ajalin musamman*

وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾

Indeed many of the people disbelieve in the encounter with their Lord.

لیکن لوگوں کی اکثریت اپنے پروردگار کی ملاقات سے انکار کرنے والی ہے

کਿਨ्तु بहੁਤ-सੇ ਲੋਗ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਿਲਨ ਕਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹਨ

wa-'inna kathīran mina n-nāsi bi-liqā'i rabbihim la-kāfirūna

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

Have they not traveled in the land so that they may observe how was the fate of those who were before them?

اور کیا ان لوگوں نے زمین میں سیر نہیں کی ہے کہ دیکھتے کہ ان سے پہلے والوں کا کیا انجام ہوا ہے

क्या वे धरती में चले-फिरे नहीं कि देखते कि उन लोगों का कैसा परिणाम हुआ जो उनसे पहले थे?

'a-wa-lam yasirū fī l-'arḍi fa-yanzurū kayfa kāna 'āqibatu lladhīna min qablihim

كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ
 مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ صَلَّى

**They were more powerful than them, and they plowed
 the earth and developed it more than they have
 developed it. Their apostles brought them manifest
 proofs.**

جو طاقت میں ان سے زیادہ مضبوط تھے اور انہوں نے زراعت کر کے زمین کو ان سے زیادہ آباد کر لیا
 تھا اور ان کے پاس ہمارے نمائندے زیادہ بھلی ہوئی نشانیاں بھی لے کر آئے تھے

वे शक्ति में उनसे अधिक बलवान थे और उन्होंने धरती को उपजाया और उससे कहीं अधिक
 उसे आबाद किया जितना उन्होंने आबाद किया था। और उनके पास उनके रसूल प्रत्यक्ष
 प्रमाण लेकर आए।

*kānū 'ashadda minhum quwwatan wa-'athārū l-'arḍa wa-'amarūhā 'akthara
 mimmā 'amarūhā wa-jā'athum rusuluhum bi-l-bayyināti*

فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
 يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

**So it was not Allah who wronged them, but it was they
 who used to wrong themselves.**

یقیناً خدا اپنے بندوں پر ظلم نہیں کرتا ہے بلکہ یہ لوگ خود ہی اپنے اوپر ظلم کرتے ہیں

فیر اَللَّاهُ اَنْتَمْ اَنْتُمُ الْمُظْلَمُونَ فِيمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
 اَنْفَسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

فیر اَللَّاهُ اَنْتَمْ اَنْتُمُ الْمُظْلَمُونَ

فِيمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
 اَنْفَسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

فِيمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
 اَنْفَسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

fa-mā kāna llāhu li-yazlimahum wa-lākin kānū 'anfusahum yazlimūna

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةً الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوَاءِ أَنْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

Then the fate of those who committed misdeeds was that they denied the signs of Allah and they used to deride them.

اس کے بعد برائی کرنے والوں کا انجام براہوا کہ انہوں نے خدا کی نشانیوں کو جھٹلادیا اور برابر ان کا مذاق اڑاتے رہے

फिर जिन लोगों ने बुरा किया था उनका परिणाम बुरा हुआ, क्योंकि उन्होंने अल्लाह की आयतों को झुठलाया और उनका उपहास करते रहे

thumma kāna 'āqibata lladhīna 'asā'ū s-sū'ā 'an kadhdhabū bi-'ayāti llāhi wa-kānū bihā yastahzi'ūna

اللَّهُ يَبْدَا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

Allah originates the creation, then He will bring it back,
then you will be brought back to Him.

اللَّهُ هی تخلیق کی ابتدائی کرتا ہے اور پھر پلٹا بھی دیتا ہے اور پھر تم سب اسی کی بارگاہ میں واپس
لے جائے جاؤ گے

अल्लाह की सृष्टि का आरम्भ करता है। फिर वही उसकी पुनरावृति करता है। फिर उसी की
ओर तुम पलटोगे

allāhu yabda' u l-khalqa thumma yu'iduhū thumma 'ilayhi turja 'una

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبَلِّسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

And when the Hour sets in, the guilty will despair.

اور جس دن قیامت قائم کی جائے گی اس دن سارے مجرمین مایوس ہو جائیں گے

जिस दिन वह घड़ी आ खड़ी होगी, उस दिन अपराधी एकदम निराश होकर रह जाएँगे

wa-yawma taqūmu s-sā‘atu yublisu l-mujrimūna

وَلَمْ يَكُنْ لَّهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا
 بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ {١٣}

None of those whom they ascribed as partners [to Allah] will intercede for them, and they will disavow their partners.

اور ان کے شرکائی میں کوئی سفارش کرنے والا نہ ہو گا اور یہ خود بھی اپنے شرکائی کا انکار کرنے والے ہوں گے

उनके ठहराए हुए साझीदारों में से कोई उनका सिफारिश करनेवाला न होगा और वे स्वयं भी अपने साझीदारों का इनकार करेंगे

wa-lam yakun lahum min shurakā'ihim shufa'ā'u wa-kānū bi-shurakā'ihim kāfirīna

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

The day the Hour sets in, they will be divided on that day:

اور جس دن قیامت قائم ہو گی سب لوگ آپس میں گروہوں میں تقسیم ہو جائیں گے

और جس دن وہ घड़ी आ खड़ी होगी, उस दिन वे सब अलग-अलग हो जाएँगे

wa-yawma taqūmu s-sā‘atu yawma ‘idhin yatafarraqūna

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ
يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

**As for those who have faith and do righteous deeds,
they shall be in a garden, rejoicing.**

پس جو ایمان والے اور نیک عمل والے ہوں گے وہ باغِ جنت میں نہال اور خوشحال ہوں گے

अतः जो लोग ईमान लाए और उन्होंने अच्छे कर्म किए, वे एक बाग में प्रसन्नतापूर्वक रखे जाएँगे

fa-'ammā lladhīna 'āmanū wa-'amilū š-šāliḥāti fa-hum fī rawqatin yuḥbarūna

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءُ الْآخِرَةِ
 فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

But as for those who were faithless and denied Our signs and the encounter of the Hereafter, they will be brought to the punishment.

اور جن لوگوں نے کفر اختیار کیا اور ہماری آیات اور روز آخرت کی ملاقات کی تکنذیب کی وہ عذاب میں ضرور مگر فتار کئے جائیں گے

کہن्तु جिन लोगों ने इनकार किया और हमारी आयतों और आखिरत की मुलाक़ात को झुठलाया, वे लाकर यातनाग्रस्त किए जाएँगे

wa-'ammā lladhīna kafarū wa-kadhdhabū bi-'āyātinā wa-liqā'i l-'ākhirati fa-'ulā'ika fī l-'adhābi muḥdarūna

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ

{ ١٧ }

So glorify Allah when you enter evening and when you rise at dawn.

لہذا تم لوگ شب پر دردگار کرو اس وقت جب شام کرتے ہو اور جب صبح کرتے ہو

अतः अब अल्लाह की तसबीह करो, जबकि तुम शाम करो और जब सुबह करो।

fa-subḥāna llāhi ḥīna tumsūna wa-ḥīna tuṣbiḥūna

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَجِينَ
 تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

To Him belongs all praise in the heavens and the earth,
 at nightfall and when you enter noontime.

اور زمین و آسمان میں ساری حمد اسی کے لئے ہے اور عصر کے ہنگام اور جب دوپہر کرتے ہو

- اور उसی کے لیए پ्रशংসা है आकाशों और धरती में - और पिछले पहर और जब तुम पर दोपहर हो

wa-lahu I-ḥamdu fī s-samāwāti wa-I-'arḍi wa-'ashiyyan wa-ḥīna tużhirūna

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

﴿١٩﴾

He brings forth the living from the dead, and brings forth the dead from the living, and revives the earth after its death. Likewise you [too] shall be raised [from the dead].

وہ خدا زندہ کو مفیدہ سے اور مفیدہ کو زندہ سے نکالتا ہے اور زمین کو مردہ ہو جانے کے بعد پھر زندہ کرتا ہے اور اسی طرح ایک دن ہمیں بھی نکلا جائے گا

वह जीवित को मृत से निकालता है और मृत को जीवित से, और धरती को उसकी मृत्यु के पश्चात् जीवन प्रदान करता है। इसी प्रकार तुम भी निकाले जाओगे

yukhriju I-ḥayya mina I-mayyiti wa-yukhriju I-mayyita mina I-ḥayyi wa-yuḥyi I-’arḍa ba ’da mawtihā wa-ka-dhālika tukhrajūna

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقْتُكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ
تَنَتَّشِرُونَ ﴿٢٠﴾

Of His signs is that He created you from dust, then,
behold, you are humans scattering [all over]!

اور اس کی نشانیوں میں سے ایک یہ بھی ہے کہ اس نے تمہیں خاک سے پیدا کیا ہے اور اس کے بعد تم بشر کی شکل میں پھیل گئے ہو

और یہ उसکی نیشانیوں مें से है कि उसने तुम्हें मिट्टी से पैदा किया। फिर क्या देखते हैं कि तुम मानव हो, फैलते जा रहे हो

wa-min 'āyātihi 'an khalaqakum min turābin thumma 'idhā 'antum basharun tantashirūna

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً

And of His signs is that He created for you mates from your own selves that you may take comfort in them, and He ordained affection and mercy between you.

اور ایں کی نشانیوں میں سے یہ بھی ہے کہ اس نے تمہارا جوڑا تمہی میں سے پیدا کیا ہے تاکہ تمہیں اس سے سکون حاصل ہو اور پھر تمہارے درمیان محبت اور رحمت قرار دی ہے کہ

और یہ بھی उसकी निशानियों में से है कि उसने तुम्हारी ही सहजाति से तुम्हारे लिए जोड़े पैदा किए, ताकि तुम उसके पास शान्ति प्राप्त करो। और उसने तुम्हारे बीच प्रेम और दयालुता पैदा की।

*wa-min 'āyātihī 'an khalaqa lakum min 'anfusikum 'azwājan li-taskunū 'ilayhā
wa-ja 'ala baynakum mawaddatan wa-raḥmatan*

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

There are indeed signs in that for a people who reflect.

اس میں صاحبانِ فکر کے لئے بہت سی نشانیاں پائی جاتی ہیں

और نिश्चय ही इसमें बहुत-सी निशानियाँ हैं उन लोगों के लिए जो सोच-विचार करते हैं

'inna fī dhālika la-'āyātin li-qawmin yatafakkarūna

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْخِتْلَافُ
 الْسِنَتِكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ

﴿٢٢﴾

Among His signs is the creation of the heavens and the earth, and the difference of your languages and colours. There are indeed signs in that for those who know.

اور اس کی نشانیوں میں سے آسمان و زمین کی خلقت اور تمہاری زبانوں اور تمہاریے رنگوں کا اختلاف بھی ہے کہ اس میں صاحبِ عالم کے لئے بہت سی نشانیاں پائی جاتی ہیں

और اُسکی نیشنیوں مें से आकाशों और धरती का सूजन और तुम्हारी भाषाओं और तुम्हारे रंगों की विविधता भी है। निस्संदेह इसमें जानवानों के लिए बहुत-सी निशानियाँ हैं

wa-min 'āyātihi khalqu s-samāwāti wa-l-'arḍi wa-khtilāfu 'alsinatikum wa-'alwānikum 'inna fī dhālika la-'āyātin li-l-'ālimīna

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاوُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ حَانَ فِي ذَلِكَ لَأَيَّاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾

And of His signs is your sleep by night and day, and your pursuit of His grace. There are indeed signs in that for a people who listen.

اور اس کی نشانیوں میں سے یہ بھی ہے کہ تم رات اور دن کو آرام کرتے ہو اور پھر فضل خدا کو تلاش کرتے ہو کہ اس میں بھی سئنسے والی قوم کے لئے بہت سی نشانیاں پائی جاتی ہیں

और उसकी निशानियों में से तुम्हारा रात और दिन का सोना और तुम्हारा उसके अनुग्रह की तलाश करना भी है। निश्चय ही इसमें निशानियाँ हैं उन लोगों के लिए जो सुनते हैं

wa-min 'āyātihī manāmukum bi-l-layli wa-n-nahāri wa-btīghā'ukum min faḍlihī 'inna fī dhālika la-'āyātin li-qawmin yasma'ūna

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً

And of His signs is that He shows you the lightning,
arousing fear and hope, and He sends down water
from the sky,

اور اس کی نشانیوں میں سے یہ بھی ہے کہ وہ بجلی کو خوف اور امید کا مرکز بناتا کھلاتا ہے اور
آسمان سے پانی بر ساتا ہے

और उसकी निशानियों में से यह भी है कि वह तुम्हें बिजली की चमक भय और आशा
उत्पन्न करने के लिए दिखाता है। और वह आकाश से पानी बरसाता है।

wa-min 'āyātihi yurīkumu l-barqa khawfan wa-ṭama'an wa-yunazzilu mina s-samā'i mā'an

فَيُحْبِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا جَإِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
 لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

and with it revives the earth after its death. There are indeed signs in that for a people who apply reason.

پھر اس کے ذریعہ مردہ زمین کو زندہ بناتا ہے پیشک اس میں بھی اس قوم کے لئے بہت سی نشانیاں ہیں جو عقل رکھنے والی ہے

फिर उसके द्वारा धरती को उसके निर्जीव हो जाने के पश्चात् जीवन प्रदान करता है। निस्संदेह इसमें बहुत-सी निशानियाँ हैं उन लोगों के लिए जो बुद्धि से काम लेते हैं

fa-yuḥyī bihi l-’arḍa ba’da mawtihā ’inna fī dhālika la-’āyātin li-qawmin ya’qilūna

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ حُلْمٌ إِذَا
دَعَا كُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

And of His signs is that the sky and the earth stand by His command, and then, when He calls you forth from the earth, behold, you will come forth.

اور اس کی نشانیوں میں سے یہ بھی ہے کہ آسمان و زمین اسی کے حکم سے قائم ہیں اور اس کے بعد وہ جب تم سب کو طلب کرے گا تو سب زمین سے یکبار گئی برآمد ہو جائیں گے

और उसकी نिशانیयों مें से यह भी है कि आकाश और धरती उसके आदेश से क्रायम है। फिर जब वह तुम्हे एक बार पुकारकर धरती में से बुलाएगा, तो क्या देखेंगे कि सहसा तुम निकल पड़े

wa-min 'āyātihī 'an taqūma s-samā'u wa-l-'arḍu bi-'amrihī thumma 'idhā da 'ākum da 'watan mina l-'arḍi 'idhā 'antum takhrujūna

وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ قَانِتُونَ

﴿٢٦﴾

To Him belongs whoever is in the heavens and the earth. All are obedient to Him.

آسمان و زمین میں جو کچھ بھی ہے سب اسی کی ملکیت ہے اور سب اسی کے تابع فرمان ہیں

आकाशों और धरती में जो कोई भी उसी का है। प्रत्येक उसी के निष्ठावान आज्ञाकारी है

wa-lahū man fī s-samāwāti wa-l-'arḍi kullun lahū qānitūna

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ^ج

It is He who originates the creation, and then He will bring it back —and that is more simple for Him.

اور وہی وہ ہے جو خلقت کی ابتدائی کرتا ہے اور پھر دوبارہ بھی پیدا کرے گا اور یہ کام اس کے لئے بے حد آسان ہے

वही है जो सृष्टि का आरम्भ करता है। फिर वही उसकी पुनरावृत्ति करेगा। और यह उसके लिए अधिक सरल है।

wa-huwa lladhi yabda'u I-khalqa thumma yu'iduhū wa-huwa 'ahwanu 'alayhi

وَلَهُ الْمَثُلُ الْأَعْلَى فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

His is the loftiest description in the heavens and the earth. And He is the Allmighty, the All-wise.

اور اسی کے لئے آسمان اور زمین میں سب سے بہترین مثال ہے اور وہی سب پر غالب آنے والا اور صاحبِ حکمت ہے

आکا�وں और धरती में उसी मिसाल (गुण) सर्वोच्च है। और वह अत्यन्त प्रभुत्वशाली, तत्त्वदर्शी हैं

wa-lahu I-mathalu I-'a'lā fī s-samāwāti wa-l-'arḍi wa-huwa I-'azīzu I-hakīmu

ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ لَكُم مِنْ مَا
مَلَكْتُ أَيْمَانُكُم مِنْ شُرَكَاءِ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ

He draws for you an example from yourselves: Do you have among your slaves any partners [who may share] in what We have provided you,

اس نے تمہارے لئے تمہاری ہی مثال بیان کی ہے کہ جو رزق ہم نے تم کو عطا کیا ہے کیا اس میں تمہارے مملوک غلام و کنیر میں کوئی تمہارا شریک ہے

उसने तुम्हारे लिए स्वयं तुम्हीं में से एक मिसाल पेश की है। क्या जो रोज़ी हमने तुम्हें दी है, उसमें तुम्हारे अधीनस्थों में से, कुछ तुम्हारे साझीदार है कि तुम सब उसमें बराबर के हो,

*ḍaraba lakum mathalan min 'anfusikum hal lakum min mā malakat
'aymānukum min shurakā'a fī mā razaqnākum*

فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ
كَذِلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

so that you are equal in its respect, and you revere them as you revere one another? Thus do We elaborate the signs for a people who apply reason.

کہ تم سب برابر ہو جاؤ اور تمہیں ان کا خوف اسی طرح ہو جس طرح اپنے نفوس کے پارے میں خوف ہوتا ہے پیشک ہم اپنی نشانیوں کو صاحب ہعقل قوم کے لئے اسی طرح واضح کر کے بیان کرتے ہیں

तुम उनका ऐसा डर रखते हो जैसा अपने लोगों का डर रखते हो? - इसप्रकार हम उन लोगों के लिए आयतें खोल-खोलकर प्रस्तुत करते हैं जो बुद्धि से काम लेते हैं। -

fa-'antum fīhi sawā'un takhāfūnahum ka-khīfatikum 'anfusakum ka-dhālikā nufaṣṣilu I-'āyāti li-qawmin ya'qilūna

بَلِ اتَّبَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ
يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرٍ

{ ٢٩ }

Rather the wrongdoers follow their own desires without any knowledge. So who will guide those whom Allah has led astray? They will have no helpers.

حقیقت یہ ہے کہ ظالموں نے بغیر جانے بوجھے اپنی خواہشات کا اتباع کر لیا ہے تو جس کو خدا گمراہی میں چھوڑ دے اسے کون ہدایت دے سکتا ہے اور ان کا تو کوئی ناصر و مددگار بھی نہیں ہے

نہیں، بلکہ یہ ج़ا لیم تो بینا جان کے اپنی ایچھاؤں کے پیछے چل پड़ے۔ تو اب کوئی اسے مارگ دیخاए گا جیسے اللّاہ نے بھٹکا دی�ا ہو؟ اسے لوموں کا تو کوئی سہا یا کن نہیں

*bali ttaba 'a lladhīna ẓalamū 'ahwā'ahum bi-ghayri 'ilmin fa-man yahdī man
'adalla llāhu wa-mā lahum min nāṣirīnā*

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَا

So set your heart on the religion as a people of pure faith, the origination of Allah according to which He originated mankind

آپ اپنے رخ کو دین کی طرف رکھیں اور باطل سے کنارہ کش رہیں کہ یہ دین وہ فطرت الہی ہے جس پر اس نے انسانوں کو پیدا کیا ہے

अतः एक ओर का होकर अपने रुख को 'दीन' (धर्म) की ओर जमा दो, अल्लाह की उस प्रकृति का अनुसरण करो जिसपर उसने लोगों को पैदा किया।

fa-'aqim wajhaka li-d-dīni ḥanīfan fiṭrata llāhi llatī faṭara n-nāsa 'alayhā

لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

There is no altering Allah's creation; that is the upright religion, but most people do not know.

اور خلقہ اللہ میں کوئی تبدیلی نہیں ہو سکتی ہے یقیناً یہی سیدھا اور مستحکم دین ہے مگر لوگوں کی
 اکثریت اس بات سے باکل بے خبر ہے

اللّٰہ کی بنائی ہुئی سंरचنا بدلی نہیں جا سکتی۔ یہی سی�ا اور ٹیک دharma ہے، کینٹو
 اधیکتر لੋگ جانتے نہیں۔

*Iā tabdīla li-khalqi llāhi dhālika d-dīnu I-qayyimu wa-lākinna 'akthara n-nāsi lā
 ya 'lamūna*

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

—turning to Him in penitence, and be wary of Him, and maintain the prayer, and do not be among the polytheists

تم سب اپنی توجہ خدائی کی طرف رکھو اور اسی سے ڈرتے رہو۔ نماز قائم کرو اور خبردار مشرکین میں سے نہ ہو جانا

उसकी ओर रुजू करनेवाले (प्रवृत्त होनेवाले) रहो। और उसका डर रखो और नमाज़ का आयोजन करो और (अल्लाह का) साझी ठहरानेवालों में से न होना,

munībīna 'ilayhi wa-ttaqūhu wa-'aqīmū š-ṣalāta wa-lā takūnū mina l-mushrikīna

مِنَ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا
 لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

—of those who split up their religion and became sects: each faction exulting in what it possessed.

ان لوگوں میں سے جنہوں نے دین میں تفرقہ پیدا کیا ہے اور گروہوں میں بٹ گئے ہیں پھر ہر گروہ جو کچھ اس کے پاس ہے اسی پر مست اور ممکن ہے

उन लोगों में से जिन्होंने अपनी दीन (धर्म) को टुकड़े-टुकड़े कर डाला और गिरोहों में बँट गए। हर गिरोह के पास जो कुछ है, उसी में मग्न है

mina lladhīna farraqū dīnahum wa-kānū shiya ‘an kullu ḥizbin bi-mā ladayhim fariḥūna

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا
أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يُشْرِكُونَ
﴿٣٣﴾

When distress befalls people, they supplicate their Lord, turning to Him in penitence. Then, when He lets them taste His mercy, behold, a part of them ascribe partners to their Lord,

اور لوگوں کو جب بھی کوئی مصیبت چھو جاتی ہے تو وہ پروردگار کو پوری توجہ کے ساتھ پکارتے ہیں اس کے بعد جب وہ رحمت کا مزہ چکھا دیتا ہے تو ان میں سے ایک گروہ شرک کرنے لگتا ہے

और جब لوگوں کो کوئی تکالیف پہنچاتی ہے تو وہ اپنے رب کو، عسکری اور رجوع (پ्रવृत) ہو کر پुکارتے ہیں۔ فیر جب وہ اپنے دیوالوتا کا رسائی س्वا دن کرا دےتا ہے، تو کیا دेखتے ہیں کہ اُن میں سے کوئی لوگ اپنے رب کا ساہنی ٹھہرانے لگے;

*wa-'idhā massa n-nāsa ḥurrūn da'aw rabbahum munībīna 'ilayhi thumma 'idhā
'adhāqahum minhu rāḥmatan 'idhā farīqun minhum bi-rabbihim yushrikūna*

لِيَكُفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

{ ٣٤ }

being ungrateful toward what We have given them. So let them enjoy. Soon they will know!

تاکہ جو کچھ ہم نے عطا کیا ہے اس کا انکار کر دے تو تم مزے کرو اس کے بعد تو سب کو معلوم ہی ہو جائے گا

ताकि इस प्रकार वे उसके प्रति अकृतज्ञता दिखलाएँ जो कुछ हमने उन्हें दिया है। "अच्छा तो मज़े उड़ा लो, शीघ्र ही तुम जान लोगे।"

li-yakfurū bi-mā 'ātaynāhum fa-tamatta'ū fa-sawfa ta'lamūna

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
 يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

Have We sent down to them any authority which might speak of what they associate with Him?

کیا ہم نے ان کے اوپر کوئی دلیل نازل کی ہے جو ان سے ان کے شرک کے جواز کو بیان کرتی ہے

(ک्या उनके देवताओं ने उनकी सहायता की थी) या हमने उनपर ऐसा कोई प्रमाण उतारा है कि वह उसके हक्क में बोलता हो, जो वे उसके साथ साझी ठहराते हैं

*'am 'anzalnā 'alayhim sultānan fa-huwa yatakallamu bi-mā kānū bihī
 yushrikūna*

وَإِذَا أَذْقَنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِبْهُمْ
 سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمْتُ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

And when We let people taste [Our] mercy, they exult in it; but should an ill visit them because of what their hands have sent ahead, behold, they become despondent!

اور جب ہم انسانوں کو رحمت کا مزہ چکھا دیتے ہیں تو وہ خوش ہو جاتے ہیں اور جب انہیں ان کے سابقہ کردار کی بنابر پر کوئی تکلیف پہنچ جاتی ہے تو وہ مایوسی کا شکار ہو جاتے ہیں

और جब हम लोगों को दयालुता का रसास्वादन कराते हैं तो वे उसपर इतराने लगते हैं; परन्तु जो कुछ उनके हाथों ने आगे भेजा है यदि उसके कारण उनपर कोई विपत्ति आ जाए, तो क्या देखते हैं कि वे निराश हो रहे हैं

wa-'idhā 'adhaqnā n-nāsa rāḥmatan fariḥū bihā wa-'in tuṣibhum sayyi'atun bi-mā qaddamat 'aydīhim 'idhā hum yaqnaṭūna

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
جِدْرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ {٣٧}

Do they not see that Allah expands the provision for whomever He wishes, and tightens it? There are indeed signs in that for a people who have faith.

تو کیا ان لوگوں نے نہیں دیکھا کہ خدا جس کے رزق میں چاہتا ہے وسعت پیدا کر دیتا ہے اور جس کے یہاں چاہتا ہے کمی کر دیتا ہے اور اس میں بھی صاحبِ ایمان قوم کے لئے اس کی نشانیاں ہیں

ک्या उन्होंने विचार नहीं किया कि अल्लाह जिसके लिए चाहता है रोज़ी कुशादा कर देता है और जिसके लिए चाहता है नपी-तूली कर देता है? निस्संदेह इसमें उन लोगों के लिए निशानियाँ हैं, जो ईमान लाएँ

'a-wa-lam yaraw 'anna llāha yabsuṭu r-rizqa li-man yashā'u wa-yaqdiru 'inna fī dhālika la- 'āyātin li-qawmin yu'minūna

فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ
ذُلِّكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

Give the relative his right, and the needy and the traveller [as well]. That is better for those who seek Allah's pleasure, and it is they who are the felicitous.

اور تم قرابدار مسکین اور غربت زده مسافر کو اس کا حق دے دو کہ یہ ان لوگوں کے حق میں خیر ہے جو رضاۓ الٰی کے طلب کار ہیں اور وہی حقیقتاً نجات حاصل کرنے والے ہیں

अतः नातेदार को उसका हक्क दो और मुहताज और मुसाफिर को भी। यह अच्छा है उनके लिए जो अल्लाह की प्रसन्नता के इच्छुक हों और वही सफल है

fa-'āti dhā l-qurbā ḥaqqaḥū wa-l-miskīna wa-bna s-sabīli dhālika khayrun li-lladhiṇa yurīdūna wajha llāhi wa-'ulā'ika humu l-muflīḥūna

وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبَآ لَيَرْبُو فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُو
عِنْدَ اللَّهِ

That which you give in usury in order that it may increase people's wealth does not increase with Allah.

اور تم لوگ جو بھی سود دیتے ہو کہ لوگوں کے مال میں اضافہ ہو جائے تو خدا کے یہاں کوئی اضافہ نہیں ہوتا ہے ہاں جوز کو دیتے ہو اور اس میں رضاۓ خدا کا ارادہ ہوتا ہے تو ایسے لوگوں کو دگنا چوگنا دے دیا جاتا ہے

तुम जो कुछ ब्याज पर देते हो, ताकि वह लोगों के मालों में सम्मिलित होकर बढ़ जाए, तो वह अल्लाह के यहाँ नहीं बढ़ता।

wa-mā 'ātaytum min ribān li-yarbuwa fī 'amwāli n-nāsi fa-lā yarbū 'inda llāhi

وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَّاۃٍ تُرِیدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأَوْلَئِكَ هُمُ
الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

But what you pay as zakāt seeking Allah's pleasure —
it is they who will be given a manifold increase.

اور تم لوگ جو بھی سود دیتے ہو کہ لوگوں کے مال میں اضافہ ہو جائے تو خدا کے یہاں کوئی اضافہ
نہیں ہوتا ہے ہاں جوز کو دیتے ہو اور اس میں رضاۓ خدا کا ارادہ ہوتا ہے تو ایسے لوگوں کو دگنا
چوگنا دے دیا جاتا ہے

کہن्तु جो ج़कात तुमने अल्लाह की प्रसन्नता प्राप्त करने के لिए दी, तो ऐसे ही लोग
(अल्लाह के यहाँ) अपना माल बढ़ाते हैं

wa-mā 'ātaytum min zakātin turīdūna wajha llāhi fa-'ulā'ika humu l-muq̄ifūna

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
 صَدَّقَ مَا يُحْيِكُمْ

It is Allah who created you and then He provided for you, then He makes you die, then He will bring you to life.

اللہ ہی وہ ہے جس نے تم سب کو خلق کیا ہے پھر روزی دی ہے پھر موت دیتا ہے پھر زندہ کرتا ہے

अल्लाह ही है जिसने तुम्हें पैदा किया, फिर तुम्हें रोज़ी दी; फिर वह तुम्हें मृत्यु देता है; फिर तुम्हें जीवित करेगा।

*allāhu lladhī khalaqakum thumma razaqakum thumma yumītukum thumma
 yuḥyīkum*

هَلْ مِنْ شُرَكَاءِكُمْ مَنْ يَفْعُلُ مِنْ ذَلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤﴾

Is there anyone among your partners who does anything of that kind? Immaculate is He and exalted above [having] any partners that they ascribe [to Him]!

کیا تمہارے شرکائی میں کوئی ایسا ہے جو ان میں سے کوئی کام انجام دے سکے خدا ان تمام چیزوں سے جنہیں یہ سب شریک بنارہے ہیں پاک و پاکیزہ اور بلند و برتر ہے

ک्या तुम्हारे ठहराए हुए साझीदारों में भी कोई है, जो इन कामों में से कुछ कर सके? महान और उच्च है वह उसमें जो साझी वे ठहराते हैं

hal min shurakā'ikum man yaf'alū min dhālikum min shay'in subḥānahū wa-ta 'ālā 'ammā yushrikūna

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي
النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

﴿١٤﴾

Corruption has appeared in land and sea because of the doings of the people's hands, that He may make them taste something of what they have done, so that they may come back.

لوگوں کے ہاتھوں کی کمائی کی بنابر فساد خشکی اور تری ہر جگہ غالب آگیا ہے تاکہ خدا ان کے کچھ اعمال کا مزہ چکھا دے تو شاید یہ لوگ پٹک کر راستے پر آ جائیں

थल और जल में बिगाढ़ फैल गया स्वयं लोगों ही के हाथों की कमाई के कारण, ताकि वह उन्हें उनकी कुछ करतूतों का मज़ा चखाए, कदाचित वे बाज़ आ जाएँ

*zahara I-fasādu fī I-barri wa-I-baḥri bi-mā kasabat 'aydī n-nāsi li-yudhīqahum
ba 'da lladhi 'amilū la 'allahum yarji 'ūna*

فُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ {٤٢}

Say, 'Travel over the land and then observe how was the fate of those who were before [you], most of whom were polytheists.'

آپ کہہ دیجئے کہ ذراز میں میں سیر کر کے دیکھو کہ تم سے پہلے والوں کا کیا انجام ہوا ہے جن کی اکثریت مشرک تھی

کہا, "धरती में चल-फिरकर देखो कि उन लोगों का कैसा परिणाम हुआ जो पहले गुज़रे हैं। उनमें अधिकतर बहुदेववादी ही थे।"

*qul sīrū fī l-'arḍi fa-nzurū kayfa kāna 'āqibatu lladhīna min qablu kāna
 'aktharuhum mushrikīna*

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلِّدِينِ الْقَيْمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا
مَرَدَ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

So set your heart on the upright religion, before there comes a day irrevocable from Allah. On that day they shall be split [into various groups].

اور آپ اپنے رخ کو مستقیم اور مستحکم دین کی طرف رکھیں قبل اس کے کہ وہ دن آجائے جس کی واپسی کا تکوئی امکان نہیں ہے اور جس دن لوگ پریشان ہو کر الگ الگ ہو جائیں گے

अतः तुम अपना रुख सीधे व ठीक धर्म की ओर जमा दो, इससे पहले कि अल्लाह की ओर से वह दिन आ जाए जिसके लिए वापसी नहीं। उस दिन लोग अलग-अलग हो जाएँगे

fa-'aqim wajhaka li-d-dīni l-qayyimi min qabli 'an ya'tiya yawmun lā maradda lahū mina llāhi yawma 'idhin yaşşadda 'ūna

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمَلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِدُهُمْ
 يَمْهَدُونَ {٤٤}

Whoever is faithless shall face the consequences of his faithlessness, and those who act righteously only prepare for their own souls,

جو کفر کرے گا وہ اپنے کفر کا ذمہ دار ہو گا اور جو لوگ نیک عمل کر رہے ہیں وہ اپنے لئے راہ ہموار کر رہے ہیں

जिस किसी ने इनकार किया तो उसका इनकार उसी के लिए घातक सिद्ध होगा, और जिन लोगों ने अच्छा कर्म किया वे अपने ही लिए आराम का साधन जुटा रहे हैं

*man kafara fa-'alayhi kufruhū wa-man 'amila šāliḥan fa-li-'anfusihim
 yamhadūna*

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ^ج
 إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ {٤٥}

that He may reward those who have faith and do righteous deeds out of His grace. Indeed He does not like the faithless.

تاکہ خدا ایمان اور نیک عمل کرنے والوں کو اپنے فضل سے جزادے سکے کہ وہ کافروں کو دوست نہیں رکھتا ہے

تاکہ وہ اپنے عدالت کا انुگ्रہ سے اُن لوگوں کو بدل دے جو ایمان لائے اور انہوں نے اچھے کرماں کیے۔ نیچھے ہی وہ اُنکار کرنے والوں کو پسند نہیں کرتا۔ -

l-i-yajziya l-ladhīna 'āmanū wa-'amilū š-šāliḥāti min faḍlihī 'innahū lā yuḥibbu l-kāfirīnā

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرًاٰتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِّنْ رَّحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ

**And of His signs is that He sends the winds as bearers
of good news and to let you taste of His mercy, and
that the ships may sail by His command,**

اور اس کی نشانیوں میں سے ایک یہ بھی ہے کہ وہ ہواوں کو خوش خبری دینے والا بنا کر بھیجتا ہے
اور اس لئے بھی کہ تمہیں اپنی رحمت کا نزہ چکھائے اور اس کے حکم سے ٹکشتیاں چلیں

और उसकी निशानियों में से यह भी है कि शुभ सूचना देनेवाली हवाएँ भेजता है (ताकि उनके
द्वारा तुम्हें वर्षा की शुभ सूचना मिले) और ताकि वह तुम्हें अपनी दयालुता का रसास्वादन
कराएँ और ताकि उसके आदेश से नौकाएँ चलें

*wa-min 'āyātihī 'an yursila r-riyāḥa mubashshirātin wa-li-yudhīqakum min
raḥmatihī wa-li-tajriya l-fulkū bi-'amrihī*

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

and that you may seek of His grace, and so that you
may give [Him] thanks.

اور تم اپنا رزق حاصل کر سکو اور شاید اس طرح شکر گزار بھی بن جاؤ

और ताकि तुम उसका अनुग्रह (रोज़ी) तलाश करो और कदाचित तुम कृतज्ञता दिखलाओ

wa-li-tabtaghū min faḍlihī wa-la 'allakum tashkurūna

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَيْ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ

Certainly We sent apostles to their people before you,
and they brought them manifest proofs.

اور ہم نے تم سے پہلے بہت سے رسول ان کی قوموں کی طرف بھیجے ہیں جو ان کے پاس کھلی ہوئی
نشانیاں لے کر آئے

हम तुमसे पहले कितने ही रसूलों को उनकी क़ौम की ओर भेज चुके हैं और वे उनके पास
खुली निशानियाँ लेकर आए।

wa-la-qad 'arsalnā min qablika rusulan 'ilā qawmihim fa-jā'ūhum bi-l-bayyināti

فَانْتَقَهُنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرٌ
 الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

**Then We took vengeance upon those who were guilty,
 and it was a must for Us to help the faithful.**

پھر ہم نے مجریں سے انتقام لیا اور ہمارا فرض تھا کہ ہم صاحبانِ ایمان کی مدد کریں

فیر ہم ان لوگوں سے بدلنا لے کر رہے جنہوں نے اپرाध کیا، اور ایمان والوں کی سہایتہ کرنا تو ہم پر اک ہکٹر ہے

fa-n-taqamnā mina lladhīna 'ajramū wa-kāna ḥaqqan 'alaynā naṣru l-mu'minīnā

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ صَلَّى

It is Allah who sends the winds. Then they raise a cloud, then He spreads it as He wishes in the sky, and forms it into fragments, whereat you see the rain issuing from its midst.

اللُّهُ هی وہ ہے جو ہواں کو چلاتا ہے تو وہ بادلوں کو اڑاتی ہیں پھر وہ ان بادلوں کو جس طرح چاہتا ہے آسمان میں پھیلادیتا ہے اور اس سے ٹکڑے کر دیتا ہے اور اس کے درمیان سے پانی برساتا ہے

अल्लाह ही है जो हवाओं को भेजता है। फिर वे बादलों को उठाती हैं; फिर जिस तरह चाहता है उन्हें आकाश में फैला देता है और उन्हें परतों और टुकड़ियों का रूप दे देता है। फिर तुम देखते हो कि उनके बीच से वर्षा की बूँदें टपकी चली आती हैं।

*allāhu lladhī yursilu r-riyāḥa fa-tuthīru saḥāban fa-yabsuṭuhū fī s-samā'i kayfa
yashā'u wa-yaj'alu hū kisafan fa-tarā l-wadqa yakhruju min khilālihī*

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ
 يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

Then, when He strikes with it whomever of His servants that He wishes, behold, they rejoice;

پھر یہ پانی ان بندوں تک پہنچ جاتا ہے جن تک وہ پہنچانا چاہتا ہے تو وہ خوش ہو جاتے ہیں

फिर जब वह अपने बन्दों में से जिनपर चाहता है, उसे बरसाता है। तो क्या देखते हैं कि वे हर्षित हो उठे

fa-’idhā ’asāba bihī man yashā’u min ‘ibādihī ’idhā hum yastabshirūna

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ
 لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

and indeed they had, before it was sent down upon them, been despondent earlier.

اگرچہ وہ اس بارش کے نازل ہونے سے پہلے ماہیوسی کا شکار ہو گئے تھے

जबकि इससे पूर्व, इससे पहले कि वह उनपर उतरे, वे बिलकुल निराश थे

wa-'in kānū min qabli 'an yunazzala 'alayhim min qablihī la-mublisīna

فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

So observe the effects of Allah's mercy: how He revives the earth after its death! Indeed He is the reviver of the dead, and He has power over all things.

اب تم رحماء خدا کے ان آثار کو دیکھو کہ وہ کس طرح زمین کو مردہ ہو جانے کے بعد زندہ کر دیتا ہے بیشک وہی مغدوں کو زندہ کرنے والا ہے اور وہی ہر شے پر قدرت رکھنے والا ہے

अतः देखों अल्लाह की दयालुता के चिन्ह! वह किस प्रकार धरती को उसके मृत हो जाने के पश्चात् जीवन प्रदान करता है। निश्चय ही वह मुर्दों को जीवत करनेवाला है, और उसे हर चीज़ का सामर्थ्य प्राप्ती है

*fa-nżur 'ilā 'āthāri rāḥmati llāhi kayfa yuḥyi l-'arḍa ba'da mawtihā 'inna dhālikā
la-muḥyi l-mawtā wa-huwa 'alā kulli shay'in qadīrun*

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأُوهُ مُصْفَرًّا لَظَلَّوا مِنْ بَعْدِهِ
يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

And if We send a wind and they see it turn yellow, they will surely become ungrateful after that.

اور اگر ہم زہریلی ہوا چلا دیتے اور یہ ہر طرف موسم خزان جیسی زردی دیکھ لیتے تو بالکل ہی کفر اختیار کر لیتے

کین्तु یदि ہم اک دوسری ہوا بھے ج دئے، جسکے پ्रभाव سے وے ٹس (خेतی) کو پیلی پڈی ہوئی دے�ئے تو اسکے پشچات وے کو ف کرنے لگ جائے

wa-la-'in 'arsalnā rīḥan fa-ra'awhu muṣfarran la-żallū min ba'dihī yakfurūna

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
 وَلَوْا مُذْبِرِينَ {٥٢}

Indeed you cannot make the dead hear, nor can you
 make the deaf hear the call when they turn their
 backs [upon you],

تو آپ مغدروں کو اپنی آواز نہیں سناسکتے ہیں اور بھروسوں کو بھی نہیں سناسکتے ہیں جب وہ منہ پھیر کر
 چل دیں

अतः तुम मुर्दों को नहीं सुना सकते और न बहरों को अपनी पुकार सुना सकते हो, जबकि वे
 पीठ फेरे चले जो रहे हों

*fa-'innaka lā tusmi'u l-mawtā wa-lā tusmi'u ḥ-ṣumma d-du'ā'a 'idhā wallaw
 mudbirīna*

وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمَّيِّ عَنْ ضَلَالِهِمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا
 مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

nor can you lead the blind out of their error. You can make hear only those who have faith in Our signs, and thus have submitted.

اور آپ انہوں کو بھی ان کی گمراہی سے ہدایت نہیں کر سکتے ہیں آپ تو صرف ان لوگوں کو سناسکتے ہیں جو ہماری آیتوں پر ایمان رکھتے ہیں اور مسلمان ہیں

और ن تुम اंधों کو उनकी गुमराही से फेरकर मार्ग पर ला सकते हो। तुम तो केवल उन्हीं को सुना सकते हो जो हमारी आयतों पर ईमान लाएँ। तो वही आजाकारी हैं

wa-mā 'anta bi-hādi l-'umyi 'an ḥalālatihim 'in tusmi'u 'illā man yu'minu bi-'āyātinā fa-hum muslimūna

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً حَاجَ

It is Allah who created you from [a state of] weakness, then He gave you power after weakness. Then, after power, He ordained weakness and old age:

اللَّهُ هُوَ جَسَنْ تَمَسْ كَمْزُورِي سَيِّدَ أَكِيَا هُيَّا اُور پھر کمزوری کے بعد طاقت عطا کی ہے
اور پھر طاقت کے بعد کمزوری اور ضعیفی قرار دی ہے

अल्लाह ही है जिसने तुम्हें निर्बल पैदा किया, फिर निर्बलता के पश्चात् शक्ति प्रदान की; फिर शक्ति के पश्चात् निर्बलता और बुढ़ापा दिया।

*allāhu lladhī khalaqakum min da‘fin thumma ja‘ala min ba‘di da‘fin quwwatan
thumma ja‘ala min ba‘di quwwatin da‘fan wa-shaybatan*

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ {٥٤}

He creates whatever He wishes, and He is the All-knowing, the All-powerful.

وہ جو چاہتا ہے پیدا کر دیتا ہے کہ وہ صاحب ہعلم بھی ہے اور صاحب قدرت بھی ہے

वह जो कुछ चाहता है पैदा करता है। वह जाननेवाला, सामर्थ्यवान है

yakhluqu mā yashā'u wa-huwa I-'alīmu I-qadīru

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ
سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

And on the day when the Hour sets in the guilty will swear that they had remained only for an hour. That is how they were used to lying [in the world].

اور جس دن قیامت قائم ہو گی اس دن مجرمین قسم کھا کر کہیں گے کہ وہ ایک ساعت سے زیادہ دنیا میں نہیں ہٹرے ہیں در حقیقت یہ اسی طرح دنیا میں بھی افترا پر دیازیاں کیا کرتے تھے

जिस दिन वह घड़ी आ खड़ी होगी अपराधी क़सम खाएँगे कि वे घड़ी भर से अधिक नहीं ठहरें।
इसी प्रकार वे उलटे फिरे चले जाते थे

wa-yawma taqūmu s-sā'atu yuqsimu l-mujrimūna mā labithū ghayra sā'atin ka-dhālika kānū yu'fakūna

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي
 كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ
 وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

But those who were given knowledge and faith will say, ‘Certainly you remained in Allah’s Book until the Day of Resurrection. This is the Day of Resurrection,
 but you did not know.’

اور جن لوگوں کو علم اور ایمان دیا گیا ہے وہ کہیں گھو کہ تم لوگ کتاب خدا کے مطابق قیامت کے
 دن تک ٹھہرے رہے تو یہ قیامت کا دن ہے لیکن تم لوگ بے خبر بنے ہوئے ہو

کਿਨਤੁ ਜਿਨ ਲੋਗਾਂ ਕੋ ਜਾਨ ਔਰ ਈਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹਓ, ਵੇ ਕਹਤੇ, "ਅਲਲਾਹ ਕੇ ਲੇਖ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਮ
 ਜੀਵਿਤ ਹੋਕਰ ਉਠਨੇ ਦੇ ਦਿਨ ਠਹਰੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੋਂ ਯਹੜੀ ਜੀਵਿਤ ਹੋ ਉਠਾਨੇ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਕਿਨਤੁ ਤੁਮ
 ਜਾਨਤੇ ਨ ਥੋ।"

*wa-qāla lladhīna 'ūtū I-'ilma wa-l-'imāna la-qad labithtum fī kitābi llāhi 'ilā
 yawmi l-ba'thi fa-hādhā yawmu l-ba'thi wa-lākinnakum kuntum lā ta'lamūna*

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ
يُسْتَغْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

On that day the excuses of the wrongdoers will not benefit them, nor will they be asked to propitiate [Allah].

پھر آج ظالموں کو نہ کوئی معذرت فائدہ پہنچائے گی اور نہ ان کی کوئی بات سنی جائے گی

अतः उस दिन ज़ुल्म करनेवालों को उनका कोई उज्ज़ (सफाई पेश करना) काम न आएगा और न उनसे यह चाहा जाएगा कि वे किसी यत्न से (अल्लाह के) प्रकोप को टाल सकें

*fa-yawma 'idhin lā yanfa 'u lladhīna ẓalamū ma 'dhiratuhum wa-lā hum
yusta 'tabūna*

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ حَجَّ
وَلَئِنْ جَعْتُهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا
مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

Certainly we have drawn for mankind in this Qur'ān every [kind of] parable. Indeed if you bring them a sign, the faithless will surely say, 'You are nothing but fabricators!'

اور ہم نے اس قرآن میں ہر طرح کی مثال بیان کر دی ہے اور اگر آپ ساری نشانیاں لے کر بھی آجائیں تو کافر یہی ہیں گے کہ آپ لوگ صرف اہلہ باطل ہیں

हमने इस कुरआन में लोगों के लिए प्रत्येक मिसाल पेश कर दी है। यदि तुम कोई भी निशानी उनके पास ले आओ, जिन लोगों ने इनकार किया है, वे तो यही कहेंगे, "तुम तो बस झूठ घड़ते हो।"

wa-la-qad ḥarabnā li-n-nāsi fī hādhā I-qur'āni min kulli mathalin wa-la-'in ji'tahum bi-'āyatin la-yaqūlanna lladhīna kafarū 'in 'antum 'illā mubtīlūna

كَذِلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

{ ٥٩ }

Thus does Allah seal the hearts of those who do not know.

بیشک اسی طرح خدا ان لوگوں کے دلوں پر مفِ لگادیتا ہے جو علم رکھنے والے نہیں ہیں

इस प्रकार अल्लाह उन लोगों के दिलों पर ठप्पा लगा देता है जो अज्ञानी है

ka-dhālika yaṭba ‘u llāhu ‘alā qulūbi lladhīna lā ya‘lamūna

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفْنَكَ الَّذِينَ لَا
يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

So be patient! Allah's promise is indeed true. And do not let yourself be upset by those who have no conviction.

لہذا آپ صبر سے کام لیں کہ خدا کا وعدہ برق حق ہے اور خبردار جو لوگ یقین اس امر کا نہیں رکھتے ہیں
وہ آپ کو ہلکانہ بنادیں

अतः धैर्य से काम लो निश्चय ही अल्लाह का वादा सच्चा है और जिन्हें विश्वास नहीं, वे
तुम्हें कदापि हल्का न पाएँ

fa-ṣbir 'inna wa 'da llāhi ḥaqqun wa-lā yastakhiffannaka lladhīna lā yūqinūna

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

O' Allāh send Your blessings on Muhammad
and the family of Muhammad.

اے اللہ! رحمت فرم احمد وآل (ع) محمد پر

ऐ अल्लाह मुहम्मद और आले मुहम्मद पर अपनी सलामती रख

allahumma salli `ala muhammadin wa ali muhammadin

Please recite
Sūrat al-Fātiḥah
for
ALL MARHUMEEN

For any errors / comments please write to: rehanL@hotmail.com

Kindly recite Sura E Fatiha for Marhumeen of all those who have worked towards making this small work possible.
Please use the Arabic font “Attari_Quran_Shipped” to display correctly. Download font here : <http://www.duas.org/fonts/>